

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Νεοελληνική Γλώσσα

Β΄ Λυκείου

Τίτλος:

Από το περίπτερο στο web και από τα πρωτοσέλιδα στις αρχικές σελίδες: οι περιπέτειες ενός σύγχρονου αναγνώστη

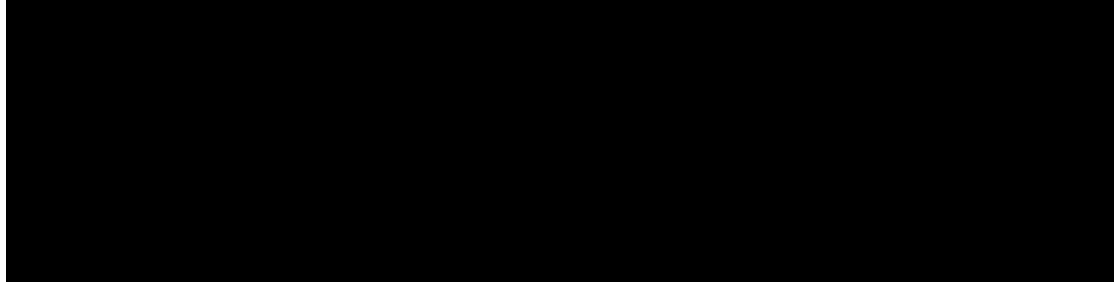
Συγγραφή: ΣΕΦΕΡΛΗ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ

Εφαρμογή: ΜΗΤΕΛΟΥΔΗΣ ΠΑΝΤΑΖΗΣ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Θεσσαλονίκη 2012

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας δευτεροβάθμιας: Δημήτρης Κουτσογιάννης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

A. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Από το περίπτερο στο web και από τα πρωτοσέλιδα στις αρχικές σελίδες: οι περιπέτειες ενός σύγχρονου αναγνώστη

Εφαρμογή σεναρίου

Παναγιώτα Σεφερλή

Δημιουργία σεναρίου

Πανταζής Μητελούδης

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

Τάξη

Β΄ Λυκείου

Χρονολογία

Από 31-10-2012 έως 14-11-2012

Σχολική Μονάδα

1^ο ΓΕΛ Συκεών

Θεματική ενότητα

1^η ενότητα: *Η Είδηση*

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

Για την εφαρμογή του σεναρίου απαιτήθηκαν 7 διδακτικές ώρες

Χώρος

I. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου:

α) αίθουσα εξοπλισμένη με υπολογιστή συνδεδεμένο με προβολικό·

β) εργαστήριο υπολογιστών.

II. Εικονικός χώρος

Facebook.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Επαρκής γνώση των λογισμικών γενικής χρήσης (επεξεργαστής κειμένου, λογισμικό παρουσίασης).

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

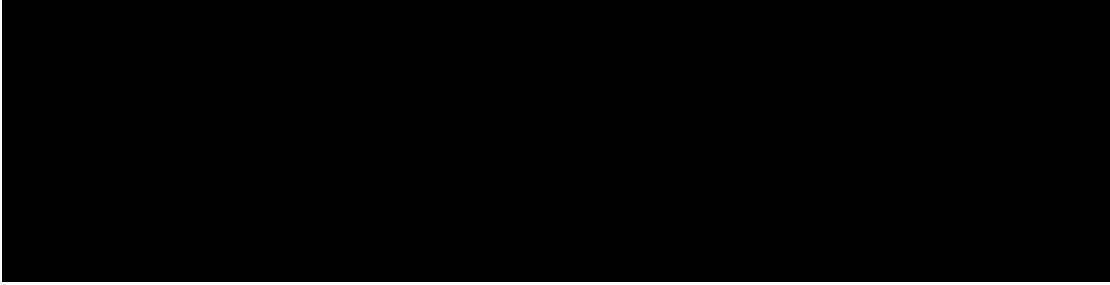
Το σενάριο στηρίζεται

Παναγιώτα Σεφερλή, Από το περίπτερο στο web και από τα πρωτοσέλιδα στις αρχικές σελίδες: οι περιπέτειες ενός σύγχρονου αναγνώστη, Νεοελληνική Γλώσσα Β΄ Λυκείου, 2012.

Το σενάριο αντλεί

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το σενάριο που θα παρουσιαστεί στη συνέχεια αποτελεί το πρώτο μέρος της διδασκαλίας της ενότητας *Η Είδηση*. Εστιάζει στα πρωτοσέλιδα, έντυπα και ψηφιακά, τα οποία εξετάζει, κυρίως, από την πλευρά του αναγνώστη. Οι μαθητές-αναγνώστες, εντασσόμενοι σε ομάδες, επεξεργάζονται τα πρωτοσέλιδα ημερησίων απογευματινών εφημερίδων της ίδιας ημέρας ([α΄ φάση](#)) και τις αρχικές σελίδες επιλεγμένων

ενημερωτικών ιστοσελίδων ([β΄ φάση](#)). Έχουν στη διάθεσή τους φύλλα εργασίας, εν είδει πρωτοκόλλων ανάγνωσης, που τους βοηθούν στην αυτοπαρατήρηση, στο πλαίσιο της ομάδας, και στην καταγραφή των βημάτων της αναγνωστικής τους διαδρομής. Οι αναγνωστικές οδηγίες τους βοηθούν να οργανώσουν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με το περιεχόμενο και την οργάνωση των κειμένων αυτών, τους σημειωτικούς τρόπους και επικοινωνιακούς πόρους που επιλέγουν, την ανταπόκρισή τους ως αναγνωστών σε αυτά και το είδος της ανάγνωσης που υπαγορεύουν. Οι παρατηρήσεις αυτές αποτελούν αντικείμενο διαπραγμάτευσης στο πλαίσιο της ολομέλειας κάθε φορά που ολοκληρώνεται μια φάση ([α΄ φάση](#): έντυπα, [β΄ φάση](#): ψηφιακά). Η αναγνωστική διαδρομή από το έντυπο στο ψηφιακό πρωτοσέλιδο εκβάλλει στην οργάνωση και πραγματοποίηση συζήτησης στρογγυλής τραπέζης σχετικής με το υπό διερεύνηση θέμα ([γ΄ φάση](#))¹. Οι εκπρόσωποι των ομάδων επιχειρηματολογούν σχετικά με τις δύο μορφές ενημέρωσης (εφημερίδα, διαδίκτυο) και ακολουθούν ερωτήσεις και συζήτηση στο πλαίσιο της ολομέλειας. Στο σημείο αυτό ολοκληρώνεται το πρώτο μέρος της διδασκαλίας για την είδηση.

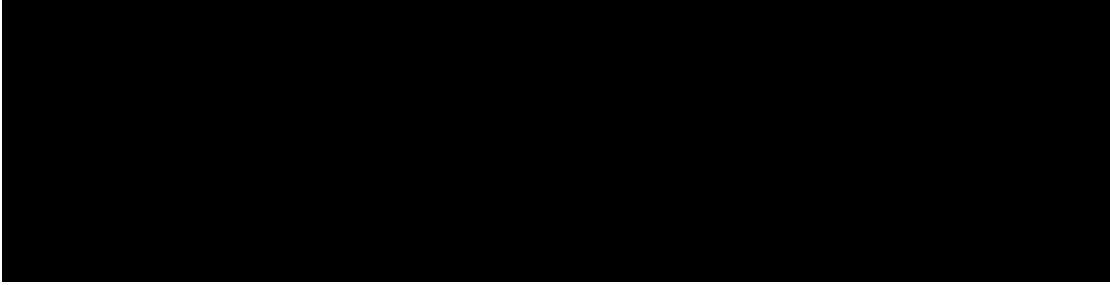
Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Η συντάκτρια του πρωτότυπου σεναρίου σημειώνει:

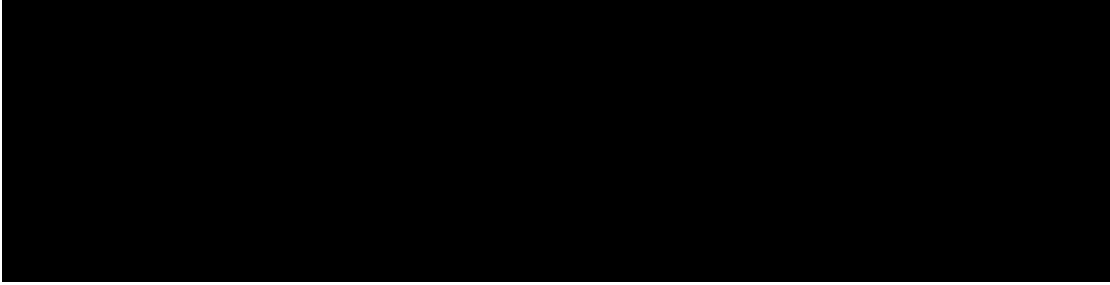
Η διδακτική μας πρόταση εντάσσεται στο πλαίσιο των πολιτισμικών σπουδών που αντιμετωπίζει τα κείμενα, όχι μόνο τα λογοτεχνικά αλλά και αυτά των ΜΜΕ, ως πολιτισμικά προϊόντα τα οποία δημιουργούνται και προσλαμβάνονται σε συγκεκριμένα συμφραζόμενα, ένα πλήθος δηλαδή παραγόντων στους οποίους περιλαμβάνονται οι μηχανισμοί κατασκευής της κοινωνικής πραγματικότητας και

¹ Στην παρούσα εφαρμογή δεν πραγματοποιήθηκε συζήτηση στρογγυλής τραπέζης.

αναπαραγωγής της κυρίαρχης ιδεολογίας, οι μηχανισμοί διαμόρφωσης αναγνωστικών ταυτοτήτων και συγκρότησης του νοήματος, οι μηχανισμοί αντίστασης στα προτιμητέα μηνύματα, η δυναμική επίδραση του λόγου των ΜΜΕ, οι υλικές συνθήκες και πρακτικές γραμματισμού (Κωνσταντινίδου 2002 και Κωνσταντινίδου 2003). Με άλλα λόγια, δεν ενδιαφέρει μόνο το πώς κατασκευάζεται ένα δημοσιογραφικό κείμενο αλλά και πώς προσλαμβάνεται από τους αναγνώστες, οι οποίοι δε νοούνται ως μια αδιαφοροποίητη, ομοιογενής μάζα, αλλά ως υποκείμενα ιστορικά προσδιορισμένα, που συμμετέχουν στην αναγνωστική διαδικασία και στη νοηματοδότηση του κειμένου ενεργά, μεταφέροντας ένα ευρύ ρεπερτόριο από προηγούμενες αναγνώσεις, εμπειρίες, προτιμήσεις, ανάγκες κλπ. (Κωνσταντινίδου 2002 και Κωνσταντινίδου 2003).

Ωστόσο, η μετατόπιση του ενδιαφέροντος στον αναγνώστη και στις κατηγορίες αναγνωστών καθώς και στους τρόπους πρόσληψης (προερχόμενη από τον χώρο της λογοτεχνικής θεωρίας), δεν «αθώνει» τα κείμενα των ΜΜΕ ούτε συνεπάγεται τον περιορισμό της ιδεολογικής τους δύναμης. Σε αντίθεση με αυτά της λογοτεχνίας, δεν προβάλλουν την αξίωση της μετατροπής του ορίζοντα προσδοκιών του κοινού. Ως επικοινωνιακή δομή, μάλιστα, διατηρούν μια καθημερινή –και όχι ευκαιριακή– αδιάλειπτη σχέση με τους αποδέκτες, έστω και ως διαφοροποιημένο κοινό. Οι ρητοί και άρρητοι (μέσω της διαφήμισης) οικονομικοί στόχοι των ΜΜΕ, οι τεχνικοί και χρονικοί περιορισμοί, η ιδεολογική λειτουργία περιορίζουν τις πιθανές ερμηνείες των κειμένων τους (Κωνσταντινίδου 2002 και Κωνσταντινίδου 2003). Αν θέλουμε, επομένως, στο πλαίσιο μιας επικοινωνιακής αγωγής, να βοηθήσουμε τους μαθητές μας να προβληματιστούν, στον βαθμό που είναι εφικτό, για τη διαδικασία πρόσληψης των δημοσιογραφικών κειμένων, θα πρέπει να τους δημιουργήσουμε υποψίες για την αναπαραστατική τους δύναμη· ότι δηλαδή οι δημοσιογραφικές πρακτικές κατασκευάζουν την πραγματικότητα τόσο με αυτά που λένε, όσο και με αυτά που δε λένε, με τις θεματογραφικές, σημειωτικές, επικοινωνιακές και γλωσσικές επιλογές.

Ιδιαίτερα τα πρωτοσέλιδα, ως κείμενα που προαναγγέλλουν φωναχτά την είδηση, έχουν την επιπρόσθετη λειτουργία να προσελκύσουν το ενδιαφέρον των εν δυνάμει αναγνωστών ώστε να προχωρήσουν στα ενδότερα της ενημέρωσης (Πολίτης 2001). Ως κείμενα αποτελούν μια επιπλέον διαμεσολαβημένη εικόνα της πραγματικότητας, δεδομένου ότι στηρίζονται σε άλλα κείμενα, κατασκευάζονται από διαφορετικά πρόσωπα σε σχέση με αυτά που γράφουν τα ρεπορτάζ, τις ειδήσεις κλπ., επιλέγουν και προβάλλουν ελάχιστες από μια ευρεία γκάμα ειδήσεων που εμφανίζονται στις επόμενες σελίδες και χρησιμοποιούν την περιληπτική διατύπωση με τον πλέον σημαδεμένο και ιδεολογικά φορτισμένο τρόπο.

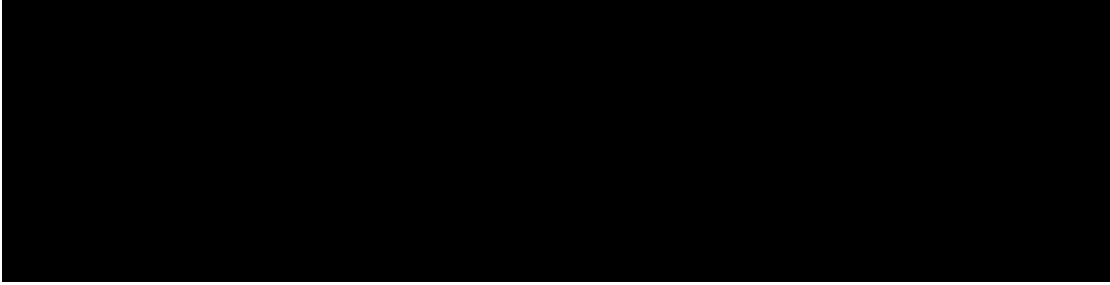
Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Η συντάκτρια του πρωτότυπου σεναρίου σημειώνει:

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Οι μαθητές βιώνουν μια πραγματικότητα στην οποία κυρίαρχο ρόλο παίζουν τα ΜΜΕ και η κατανάλωση, αναπαραγωγή της πληροφορίας συχνά χωρίς αντιστάσεις. Δεν πρέπει όμως να ξεχνούν ότι η πραγματικότητα, έτσι όπως προβάλλεται από τα μέσα ενημέρωσης, αποτελεί μια αναπαράσταση, μια διαμεσολαβημένη εικόνα, στην κατασκευή της οποίας συμμετέχουν και οι ίδιοι, ως αναγνώστες, με το ρεπερτόριο των εμπειριών τους. Επομένως, ένα προσδοκώμενο αποτέλεσμα του σεναρίου αυτού θα μπορούσε να είναι να αποκτήσουν μια σαφέστερη εικόνα για τον εαυτό τους ως αναγνωστών της πραγματικότητας, του κόσμου που τους περιβάλλει, της πληροφορίας για την πραγματικότητα αυτή, είτε μέσω της εφημερίδας είτε μέσω του διαδικτύου, και να εξοικειωθούν με τρόπους ενεργητικής και κριτικής ανάγνωσης.

Γνώσεις για τη γλώσσα

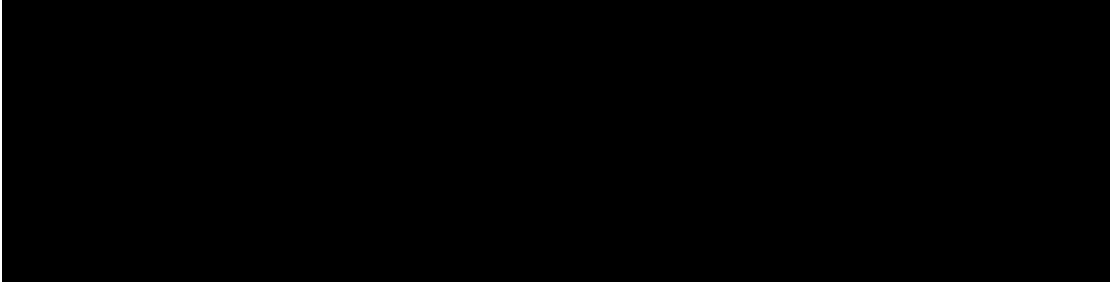

Πώς όμως κατασκευάζονται οι αναπαραστάσεις της πραγματικότητας; Ποιο ρόλο παίζει η γλώσσα κατά τη διαμεσολάβηση ανάμεσα σε αυτό που πραγματικά συνέβη και σε αυτό που γίνεται αντικείμενο παρουσίασης στα ΜΜΕ; Υπό αυτήν την έννοια, ένα ακόμα προσδοκώμενο αποτέλεσμα είναι να αντιληφθούν ότι τα πρωτοσέλιδα αποτελούν κείμενα με κύρια λειτουργία να προαναγγείλουν την είδηση και να προκαλέσουν το ενδιαφέρον του αναγνώστη. Ως εκ τούτου δεν έχει νόημα η ξεκομμένη μελέτη (λεξιλογική, γραμματικοσυντακτική, υφολογική κλπ.) των τίτλων, αλλά η ένταξη των γλωσσικών αυτών επιλογών στο κειμενικό όλον, δηλαδή σε σχέση με τους σημειωτικούς τρόπους και επικοινωνιακούς πόρους, τους συντάκτες, τους αναγνώστες, το μέσο κλπ. Να αντιληφθούν, δηλαδή, ότι όλοι αυτοί οι παράγοντες συμμετέχουν στη νοηματοδότηση του κειμένου.

Γραμματισμοί

Γεννούν ερωτήματα σχετικά με το είδος των γραμματισμών με τους οποίους θα θέλαμε να εξοικειωθούν τα παιδιά. Το γεγονός, επίσης, ότι η ευρεία διάδοση του υπολογιστή και του διαδικτύου έχει αλλάξει (;) δραματικά το τοπίο της ενημέρωσης αποτελεί πρόκληση για τον δάσκαλο της Γλώσσας και τον ωθεί σε επιλογές που εντάσσουν, εκτός από τα έντυπα πρωτοσέλιδα, και τις ψηφιακές πρώτες (ή αρχικές) σελίδες των ηλεκτρονικών εφημερίδων, των portal ενημέρωσης και των ιστολογίων. Άρα, τα ζητούμενα σχετικά με τους γραμματισμούς είναι:

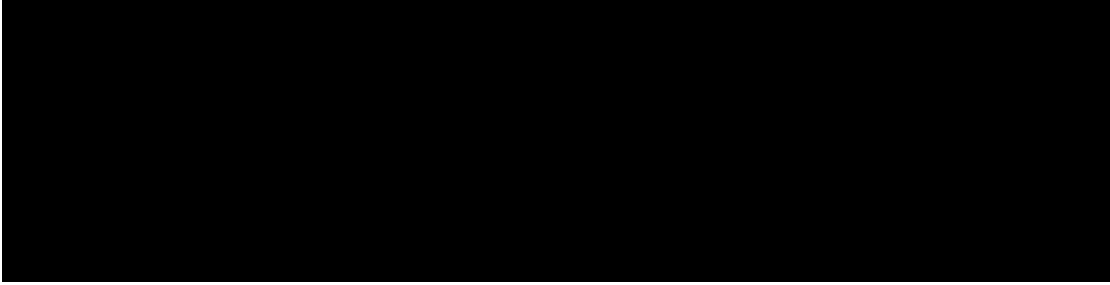
- *Ως προς τον γλωσσικό γραμματισμό:* Να παρατηρήσουν τα παιδιά και να σχολιάσουν, κυρίως στους τίτλους, γλωσσικές επιλογές όπως η σειρά των όρων, η επιλογή της ονοματικής ή ρηματικής διατύπωσης, οι αξιολογικές κρίσεις (με τη μορφή επιθέτων ή άλλων προσδιορισμών), η χρήση ιδεολογικά φορτισμένων λέξεων, η κυριολεκτική ή συνυποδηλωτική λειτουργία, τα σημεία στίξης κλπ. στο πλαίσιο της επικοινωνιακής και κειμενοκεντρικής προσέγγισης. Επιπλέον, να επιχειρηματολογήσουν, σε προσχεδιασμένο προφορικό λόγο και γραπτό κείμενο, σχετικά με τη δυναμική της εφημερίδας

και του διαδικτύου στην ενημέρωση και τις προτιμήσεις τους για τη μία ή την άλλη μορφή ενημέρωσης.

- *Ως προς τον ψηφιακό γραμματισμό και τους πολυγραμματισμούς:* Να αξιοποιήσουν τα λογισμικά γενικής χρήσης (επεξεργαστή και λογισμικό παρουσίασης), για να καταγράψουν και να δώσουν μια ανακοινώσιμη μορφή στις παρατηρήσεις τους, και το κοινωνικό λογισμικό Wiki², για να αλληλεπιδράσουν στο πλαίσιο της ομάδας/κοινότητας. Η ανάγνωση και επεξεργασία των ιστοσελίδων, των portals ενημέρωσης και των ιστολογίων τούς δίνει την ευκαιρία να παρατηρήσουν και να προβληματιστούν για την υπερκειμενική δομή, τη ρευστότητα των κειμένων και τη γοργή εναλλαγή τους, την αλληλεπίδραση με τον αναγνώστη, την ταυτότητα και τους ρόλους συγγραφέα – αναγνώστη, το είδος της ανάγνωσης που υπαγορεύουν. Η πολυτροπικότητα, τέλος, δίνει την αφορμή να συζητήσουν την αλληλεπίδραση των σημειωτικών πόρων για την παραγωγή νοήματος, το αισθητικό – επικοινωνιακό αποτέλεσμα και τον ρόλο του κειμένου ως φορέα ιδεολογίας.
- *Ως προς τον κριτικό γραμματισμό:* Να αντιληφθούν ότι τα πρωτοσέλιδα ως κείμενα αποτελούν μια πρώτη αναπαράσταση της πραγματικότητας, την οποία προαναγγέλλουν ως αξιανάγνωστη, προχωρώντας σε επιλογές οι οποίες δεν αφορούν μόνο στο τι από αυτήν την πραγματικότητα θα προβληθεί αλλά και στο πώς. Οι επιλογές αυτές γίνονται σε πολλά επίπεδα και δεν εστιάζονται μόνο στη γλώσσα· η αλληλεπίδρασή τους συνιστά αυτό που αποκαλούμε ιδεολογία του κειμένου. Ποιος, όμως, είναι ο ρόλος του αναγνώστη σε αυτήν τη διαδικασία; Είναι παθητικός αποδέκτης μιας κατασκευασμένης πραγματικότητας; Ή μήπως συμμετέχει πιο ενεργά, ενεργοποιώντας δεξιότητες και εμπειρίες, προσδίδοντας τη δική του ερμηνεία, ανακατασκευάζοντας, συμπληρώνοντας, απορρίπτοντας τέτοιες

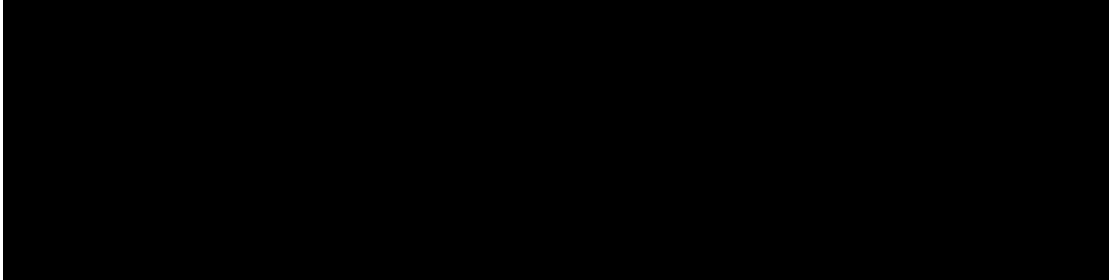
² Βλ. όμως Διδακτική πορεία, [α΄ φάση](#).

αναπαραστάσεις; Και αν οι εφημερίδες, όπως πολλοί καταγγέλλουν, αναπαράγουν τον λόγο της κυρίαρχης ιδεολογίας και τις καθιερωμένες δομές εξουσίας, μπορεί ο σύγχρονος αναγνώστης να αναζητήσει εναλλακτικές πηγές ενημέρωσης καταφεύγοντας στον αχανή κόσμο του διαδικτύου; Ασφαλώς, η ψηφιακή ενημέρωση όχι μόνο διευρύνει τον κύκλο των αναπαραστάσεων, αλλά δημιουργεί και νέα δεδομένα ως προς την ταυτότητα των πομπών, την αλληλεπίδραση πομπού – δέκτη, την αμεσότητα της ενημέρωσης, τις αναγνωστικές διαδρομές, τον χώρο και τον χρόνο της ανάγνωσης. Όλα αυτά σημαίνουν κάτι για την ελευθερία του αναγνώστη, το δικαίωμα σε μια σφαιρική, πολυπρισματική ενημέρωση, την ανάγκη για εμβάθυνση στα γεγονότα, το δικαίωμα της εκφοράς λόγου; Με άλλα λόγια, αλλάζει κάτι –και τι;– στις πρακτικές συμμετοχής στα κοινά του σύγχρονου πολίτη; Θα πρέπει να διευκρινίσουμε ότι δεν περιμένουμε από τα παιδιά να δώσουν απαντήσεις σε τέτοια ερωτήματα (στο πλαίσιο του πεπερασμένου σχολικού χώρου και χρόνου), που παραμένουν ανοικτά ακόμα και για τους ειδικούς της επικοινωνίας. Θα ήταν επιτυχία του σεναρίου, ως προς το είδος αυτό του γραμματισμού, να αναδυθούν και μόνο τέτοια ερωτήματα, συμβάλλοντας έτσι στη διαμόρφωση μιας λίγο πιο σαφούς εικόνας του εαυτού τους ως αναγνωστών των γεγονότων.

Διδακτικές πρακτικές

Αν, σύμφωνα με τα παραπάνω, ο στόχος μας είναι να συμβάλουμε στη διαμόρφωση εγγράμματων ταυτοτήτων που προσπαθούν να κατανοήσουν με κριτικό τρόπο την πραγματικότητα που τους περιβάλλει, τότε οι μεταβολές στην τάξη ως περίσταση επικοινωνίας είναι απαραίτητες. Εννοούμε μια μετατόπιση από τον μονοσήμαντο, κυρίαρχο λόγο του εκπαιδευτικού στον λόγο των μαθητών και στο αμφίδρομο της επικοινωνίας μαθητών – εκπαιδευτικού· διδακτικές πρακτικές μαθητοκεντρικής κατεύθυνσης. Επομένως, ως προς τις διδακτικές πρακτικές, το ζητούμενο είναι να

εμπλακούν οι μαθητές ενεργά στη μαθησιακή διαδικασία, να ερευνήσουν και να εκφέρουν λόγο σχετικά με τα υπό διερεύνηση ζητήματα. Η προσδοκία είναι ότι στο περιβάλλον του Wiki θα ενισχυθούν οι δεσμοί της κοινότητας και θα διευκολυνθεί η συνεργασία των μαθητών στον εξωσχολικό χρόνο. Επιπλέον, το Wiki μπορεί να φιλοξενήσει τις εργασίες των μαθητών, να αποτελέσει βήμα έκφρασης και διαμοίρασης υλικού.³

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

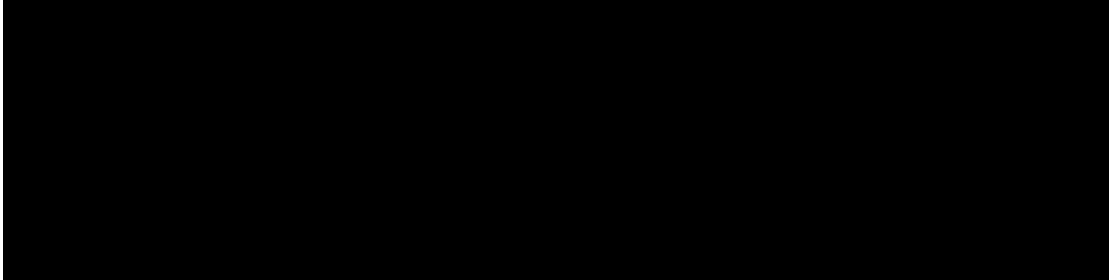
Η αρχική ιδέα βασίστηκε στη σύγκριση ενός έντυπου πρωτοσέλιδου με την αντίστοιχη πρώτη σελίδα της ηλεκτρονικής έκδοσης ημερησίων εφημερίδων, η οποία υλοποιήθηκε σε ένα τμήμα της Β΄ Λυκείου κατά την προηγούμενη σχολική χρονιά. Τα παιδιά έκαναν εύστοχες παρατηρήσεις και ανέπτυξαν έναν ενδιαφέροντα προβληματισμό σχετικά με την ποιότητα και τα χαρακτηριστικά της σύγχρονης ενημέρωσης, γεγονός ενθαρρυντικό για την ανάπτυξη της αρχικής ιδέας σε πληρέστερο σενάριο.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Η συντάκτρια του πρωτότυπου σεναρίου σημειώνει:

Σύμφωνα με τα ισχύοντα στο Π.Σ. ([ΑΠΣ - Οδηγίες Διδασκαλίας](#) 2011), με τη διδασκαλία της ενότητας επιδιώκεται «να διαμορφώνουν [οι μαθητές] ως δέκτες κριτική στάση απέναντι στα μηνύματα / ειδήσεις που δέχονται, είτε πρόκειται για τη δημοσιογραφική είδηση είτε (πρόκειται) για κάθε άλλη πληροφόρηση». Επίσης «να

³ Βλ. όμως Διδακτική πορεία, [α΄ φάση](#).

παραγάγουν λόγο, προφορικό και γραπτό, σχετικά με τον ρόλο των ΜΜΕ στην ενημέρωση».

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Κατάκτηση δεξιοτήτων χρήσης λογισμικού επεξεργασίας κειμένου καθώς και δεξιοτήτων επιλογής, ανάγνωσης και κριτικής αντιμετώπισης ενημερωτικών ιστοσελίδων/ιστολογίων.

Κείμενα

Πρωτοσέλιδα εφημερίδων:

Τα Νέα

Έθνος

Ελεύθερος Τύπος

Αδέσμευτος Τύπος

Βραδυνή

Εστία

Ελεύθερη Ώρα

Ενημερωτικοί δικτυακοί τόποι:

<http://www.nooz.gr/> ή <http://www.newsbeast.gr/>

<http://tvxs.gr/>

<http://www.antinews.gr/>

<http://realdemocracygr.wordpress.com/>

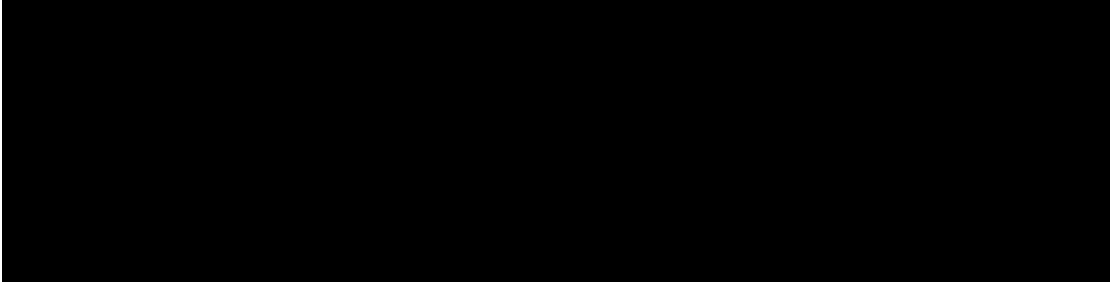
<http://pitsirikos.net/>

<http://www.protagon.gr/>

<http://www.kathimerini.gr/> ή <http://www.naftemporiki.gr/>

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

1^η, 2^η & 3^η διδακτική ώρα

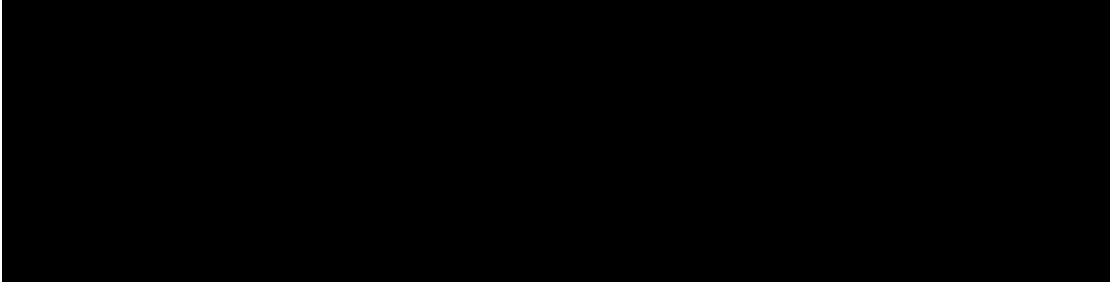
Α' φάση: Μπροστά στο περίπτερο: Διαβάζοντας τα πρωτοσέλιδα ημερησίων απογευματινών εφημερίδων

1^η & 2^η ώρα:

Οι μαθητές κατανεμήθηκαν σε επτά ομάδες των τεσσάρων μελών (7 X 4 = 28 μαθητές). Οι μαθητές οργάνωσαν τις ομάδες τους με δική τους πρωτοβουλία. Εγώ δέχτηκα τις επιλογές των μαθητών, αφού αυτοί ήδη γνωρίζονταν μεταξύ τους και καθώς δε δημιουργήθηκε κανένα πρόβλημα στη συνέχεια. Η επεξεργασία των πρωτοσέλιδων έγινε στην τάξη.

Μοιράστηκαν τα πρωτοσέλιδα των εφημερίδων σε φωτοτυπία στις ομάδες, ενώ παράλληλα υπήρχε υπολογιστής και βιντεοπροβολέας, με τον οποίο προβάλλονταν τα πρωτοσέλιδα, ώστε αν κάτι δεν ήταν ευδιάκριτο στη φωτοτυπία ή αν ήθελαν να δουν έγχρωμες τις φωτογραφίες, οι μαθητές μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν τον προβολέα.

Η κάθε ομάδα ανέλαβε να επεξεργαστεί ένα πρωτοσέλιδο από τις ημερήσιες απογευματινές εφημερίδες. Επιλέχθηκαν επτά εφημερίδες (*Τα Νέα, Έθνος, Ελεύθερος Τύπος, Αδέσμευτος Τύπος, Βραδυνή, Εστία, Ελεύθερη Ώρα*), οι επτά πρώτες σύμφωνα με το δελτίο κυκλοφορίας στο λεκανοπέδιο Αττικής, επομένως σε κάθε ομάδα αντιστοιχούσε μία από τις επτά. Ανεξάρτητα από την επωνυμία/ταυτότητα του πρωτοσέλιδου, το [φύλλο εργασίας](#) που επεξεργάστηκαν οι ομάδες είναι κοινό. Κατά τη διαδικασία της επεξεργασίας οι μαθητές κατέγραψαν αρχικά την αναγνωστική τους διαδρομή, ως ομάδα, και στη συνέχεια τα γεγονότα που παρουσιάζονται, υπογράμμισαν το γεγονός που αξιολογεί ως το σημαντικότερο η εφημερίδα, παρατηρώντας και καταγράφοντας τους σημειωτικούς και γλωσσικούς τρόπους με τους οποίους δηλώνεται η αξιολόγηση αυτή. Τους ζητήθηκε, ακόμα, να διακρίνουν και να διατυπώσουν σύντομα τη θέση της εφημερίδας απέναντι στο γεγονός. Στη φάση αυτή ο ρόλος μου ήταν συντονιστικός και βοηθητικός όταν σε δύο - τρεις

περιπτώσεις μου ζητήθηκαν διευκρινίσεις. Οι απαντήσεις στα φύλλα εργασίας καταγράφηκαν σε κόλλες αναφοράς. Τις κόλλες των ομάδων τελικά τις συγκέντρωσα εγώ. Στη φάση αυτή δεν έκρινα σκόπιμο να συμπληρώσουν ηλεκτρονικά τα φύλλα εργασίας, γιατί η διαδικασία θα ήταν ιδιαίτερα χρονοβόρα καθώς οι μαθητές του συγκεκριμένου τμήματος δεν ήταν ιδιαίτερα εξοικειωμένοι με αυτόν τον τρόπο εργασίας. Γι' αυτόν τον λόγο άλλωστε δε χρησιμοποιήσαμε καθόλου το Wiki.

Επειδή ο αριθμός των μαθητών στο τμήμα ήταν μεγάλος, η α' φάση, όπως άλλωστε το είχα προβλέψει, δεν ολοκληρώθηκε το πρώτο δίωρο. Χρειάστηκε μία επιπλέον ώρα για την παρουσίαση των εργασιών των ομάδων.

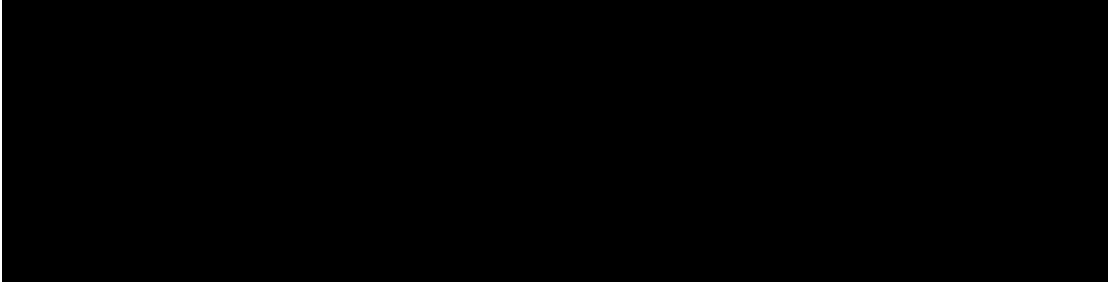
3^η ώρα

Ο εκπρόσωπος κάθε ομάδας (είχε επιλεγεί στο πλαίσιο της ομάδας χωρίς την παρέμβαση του διδάσκοντος) παρουσίασε στην ολομέλεια τα ευρήματα, σύμφωνα με τα καταγεγραμμένα στο αντίστοιχο [φύλλο εργασίας](#). Στο πλαίσιο της ολομέλειας συζητήθηκαν θέματα όπως η αναγνωστική διαδρομή (προϊόν ελεύθερης επιλογής ή υπαγορευμένη από την οργάνωση του κειμένου;), προσδοκίες που δημιουργούν οι τίτλοι, πρόκληση του αναγνωστικού ενδιαφέροντος, επιλογή και προβολή των γεγονότων, τρόποι προβολής και αξιολόγησης των γεγονότων (ποιο θεωρεί η εφημερίδα το πιο σημαντικό και πώς το προβάλλει;), η ερμηνευτική εκδοχή της εφημερίδας, συγκλίσεις και αποκλίσεις ανάμεσα στα πρωτοσέλιδα. Κατά τις παρουσιάσεις σημείωνα λέξεις/φράσεις κλειδιά της συζήτησης που οδηγούν σε συμπεράσματα για τον τρόπο καταγραφής και παρουσίασης της είδησης. Ως ατομική εργασία ανέλαβε κάθε μαθητής να γράψει κείμενο (άρθρο γνώμης, χειρόγραφο) με τίτλο «Γιατί να επιλέξω την εφημερίδα για την ενημέρωσή μου;».

4^η, 5^η & 6^η διδακτική ώρα

B' φάση: On line: Από τα πρωτοσέλιδα στις αρχικές σελίδες ενημερωτικών sites

1^η & 2^η ώρα

Σε αυτήν τη φάση η εργασία των ομάδων έγινε στο εργαστήριο της πληροφορικής. Η σύνθεση των ομάδων παρέμεινε η ίδια με την πρώτη φάση. Επεξεργάστηκαν ηλεκτρονικά τα [φύλλα εργασίας](#) και τα αποθήκευσαν στον ηλεκτρονικό φάκελο τάξης που διατηρώ εγώ. Τα αξιοποίησα κατά την παρουσίαση των αποτελεσμάτων.

Η κάθε ομάδα περιηγήθηκε σε μια ηλεκτρονική διεύθυνση και επεξεργάστηκε [φύλλο εργασίας](#), κοινό για όλες τις ομάδες. Ενδεικτικά προτάθηκαν στο συγκεκριμένο σενάριο οι σελίδες:

<http://www.nooz.gr/> ή <http://www.newsbeast.gr/>

<http://tvxs.gr/>

<http://www.antinews.gr/>

<http://realdemocracygr.wordpress.com/>

<http://pitsirikos.net/>

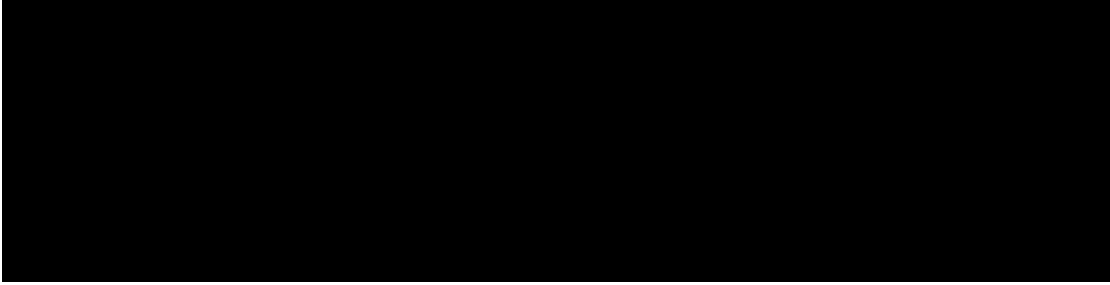
<http://www.protagon.gr/>

<http://www.kathimerini.gr/> ή <http://www.naftemporiki.gr/>

Κατά τη διαδικασία της πλοήγησης, οι μαθητές κατέγραφαν τα βήματα της αναγνωστικής τους διαδρομής. Επικεντρώθηκαν, λ.χ., σε ένα μέρος της σελίδας; Τη διέτρεξαν όλη; Σε ποιες ειδήσεις επέλεξαν να κάνουν κλικ; Σε ποιες ειδήσεις θα επιθυμούσαν να καταθέσουν σχόλιο; Ποιες ειδήσεις θα ήθελαν να κοινοποιήσουν στο Facebook ή το Twitter; Κατέγραψαν, επίσης, τις παρατηρήσεις τους για το πλήθος, την οργάνωση και την ιεράρχηση/αξιολόγηση των προβαλλόμενων ειδήσεων, την ταυτότητα του πομπού/πομπών, το ενυπόγραφο ή μη των ειδήσεων, τις προβαλλόμενες διαφημίσεις και τη δική τους αξιολόγηση για τη συγκεκριμένη σελίδα.

Κατ' αναλογία με την πρώτη φάση, ο ρόλος του διδάσκοντα ήταν συντονιστικός και υποστηρικτικός.

3^η ώρα

Όπως και με την πρώτη φάση, ο εκπρόσωπος κάθε ομάδας (ήταν διαφορετικό πρόσωπο αυτήν τη φορά) ανακοίνωσε τα ευρήματα στην ολομέλεια. Τα φύλλα εργασίας προβλήθηκαν στην οθόνη προβολικού. Συζητήθηκαν θέματα όπως η αναγνωστική διαδρομή που υπαγορεύει το μέσο, η πρόκληση του αναγνωστικού ενδιαφέροντος, η ταξινόμηση, ιεράρχηση των ειδήσεων, η αμεσότητα, ποσότητα, αξιοπιστία της ενημέρωσης, ο ρόλος της διαφήμισης, η ανταπόκριση και οι αναγνωστικές τους προτιμήσεις (ως προς τις εξεταζόμενες σελίδες). Τονίστηκαν ιδιαίτερα οι διαφορές από τα πρωτοσέλιδα των εφημερίδων στον τρόπο παρουσίασης των ειδήσεων. Εγώ, ως συντονιστής, κατέγραψα στον πίνακα λέξεις/φράσεις κλειδιά.

Ως ατομική εργασία τέθηκε αυτήν τη φορά η συγγραφή άρθρου γνώμης με τίτλο «Γιατί να επιλέξω το internet για την ενημέρωσή μου;».

7^η διδακτική ώρα

Γ' φάση: Συζήτηση στρογγυλής τραπέζης με θέμα: «Από το περίπτερο στο web: Η περιπέτεια ενός σύγχρονου αναγνώστη των γεγονότων»

Η συνεδρία έγινε στην τάξη που ήταν εξοπλισμένη με υπολογιστή και προβολικό. Οι εκπρόσωποι των ομάδων σε προσχεδιασμένο προφορικό λόγο (3 λεπτά) και με τη συνδρομή των παρουσιάσεών τους τοποθετήθηκαν σχετικά με τη δυναμική της εφημερίδας από τη μια και του διαδικτύου από την άλλη (με βάση τα ατομικά κείμενα των μελών). Οι υπόλοιποι μαθητές, ως σύνεδροι, συμπλήρωσαν φύλλο αξιολόγησης σχετικό με τις παρουσιάσεις, κράτησαν σημειώσεις και διατύπωσαν γραπτώς τα ερωτήματα που θα υπέβαλλαν στη συνέχεια. Ακολούθησε σύντομη συζήτηση και οι μαθητές παρέδωσαν τα φύλλα αξιολόγησης.

Τα φύλλα αξιολόγησης δεν είχαν δοθεί από πριν στους μαθητές. Οι μαθητές κατέγραψαν τις παρατηρήσεις τους κατά τη διάρκεια των παρουσιάσεων λαμβάνοντας υπόψη τα κριτήρια που περιγράφονται αμέσως παρακάτω, στην υποενότητα «Αξιολόγηση».

Αξιολόγηση

Μορφές αξιολόγησης

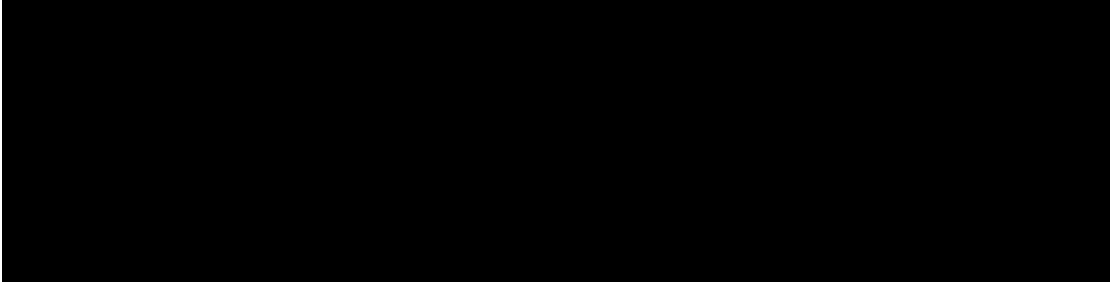
Θεωρούμε σημαντική την εμπλοκή των μαθητών και με τη διαδικασία της αξιολόγησης. Αυτό σημαίνει ότι, εκτός από την τελική εκ μέρους του διδάσκοντος ποσοτική και ποιοτική, εφαρμόζονται και άλλες μορφές αξιολόγησης:

α) *Διαμορφωτική*: οι εργασίες των μαθητών (ατομικές και ομαδικές) αξιολογούνται από τον διδάσκοντα μέχρι να αποκτήσουν ανακοινώσιμη μορφή. Τη μορφή αυτή αξιολόγησης μπορεί να υποστηρίξει το Wiki (και άλλα εργαλεία όπως τα Google Docs), όπου δίνεται η δυνατότητα της ανάρτησης, της παροχής ανατροφοδότησης, της βελτίωσης του αρχικού κειμένου μέχρι το τελικό στάδιο της ανακοινώσιμης μορφής, γεγονός που ενισχύει την αντίληψη ότι το γράψιμο είναι μια δυναμική διαδικασία που απαιτεί συνεχείς αναθεωρήσεις. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, εγώ χρησιμοποίησα το Facebook για την επικοινωνία με τους μαθητές. Η επιλογή αυτή έγινε γιατί το Facebook ήταν πιο εύχρηστο για τα παιδιά. Η διαδικασία αυτή αφορούσε τη διόρθωση των ηλεκτρονικών κειμένων των ομάδων και την ανατροφοδότηση των μαθητών.

β) *Αυτοαξιολόγηση*: έχοντας εξαρχής στη διάθεσή τους οι μαθητές τέτοια κριτήρια, τα συμβουλευόμαστε καθώς συνθέτουν τα κείμενά τους αλλά και στο τελικό στάδιο προτού τα παραδώσουν στον εκπαιδευτικό για την τελική αξιολόγηση.

γ) *Ετεροαξιολόγηση*: εφαρμόστηκε στην τρίτη φάση, ενόσω οι μαθητές παρακολουθούσαν τις παρουσιάσεις έχοντας στη διάθεσή τους σχετικό φύλλο αξιολόγησης, το οποίο κατέθεσαν στον διδάσκοντα μαζί με τα ερωτήματα.

Οι διαδικασίες της αυτο/ετεροαξιολόγησης είναι σημαντικές, ιδιαίτερα στο γλωσσικό μάθημα, γιατί βοηθούν τα παιδιά να αποκτήσουν μια σαφέστερη εικόνα για τον εαυτό τους ως υποκειμένων που εκφέρουν λόγο σε συγκεκριμένες περιστάσεις επικοινωνίας. Σχετικά με την ετεροαξιολόγηση, θα συμπληρώναμε ότι η διδακτική

εμπειρία (την οποία επιβεβαιώνει και η διδακτική έρευνα/βιβλιογραφία) δείχνει ότι οι μαθητές αισθάνονται αρκετά αμήχανοι όταν πρόκειται να αξιολογήσουν εργασία των συμμαθητών τους. Βοηθά προς την κατεύθυνση αυτή η γνώση και χρήση συγκεκριμένων κριτηρίων, αλλά και η ένταξη τέτοιων μορφών αξιολόγησης στη διδακτική ρουτίνα.

Κριτήρια αξιολόγησης

Τα κριτήρια αξιολόγησης έγιναν αντικείμενο διαπραγμάτευσης ανάμεσα στον διδάσκοντα και τους μαθητές πριν την εφαρμογή του σεναρίου, ώστε να είναι ενήμεροι οι μαθητές κατά τη διάρκεια της παραγωγής των κειμένων τους.

Τα κριτήρια αξιολόγησης συναποφασίστηκαν με τους μαθητές: α) Για τις ατομικές εργασίες: Το είδος του ζητούμενου κειμένου (άρθρο γνώμης) υπαγορεύει κριτήρια όπως η προσωπική τοποθέτηση, η σαφής και πειστική επιχειρηματολογία, ο εύστοχος και σχετικός με το περιεχόμενο τίτλος, το κοινό στο οποίο απευθύνεται (μαθητές)· κριτήρια όπως η απλότητα (όχι απλοϊκότητα), η αμεσότητα, το χιούμορ. Εννοείται ότι προσμετρούνται η γλωσσική επιμέλεια, η ορθή παραγραφοποίηση, η συνοχή και συνεκτικότητα. β) Για τις παρουσιάσεις: η σαφήνεια και περιεκτικότητα στη διατύπωση, η πληρότητα της επιχειρηματολογίας. Επιπλέον, κατά την τρίτη φάση (συζήτηση στρογγυλής τραπέζης) οι μαθητές έπρεπε να αξιολογήσουν την ικανότητα των ομιλητών να υποστηρίξουν τις θέσεις τους ενώπιον του ακροατηρίου. Επαναλαμβάνουν απλώς τα γραφόμενα στην παρουσίαση; Εκφέρουν προσεγμένο λόγο; Υποστηρίζουν τα λεγόμενα με την κατάλληλη στάση (σώματος) και έκφραση (προσώπου);

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/-Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ Α΄ ΦΑΣΗΣ

Τι κάνω όταν διαβάζω ένα πρωτοσέλιδο εφημερίδας;

A) Καταγράψτε πρώτα τα βήματα που ακολουθείτε καθώς διαβάζετε το πρωτοσέλιδο. Για παράδειγμα: Πού πέφτει πρώτα το μάτι σας; Πού στη συνέχεια; Ποιες υποθέσεις κάνετε διαβάζοντας τους τίτλους; Τι σας εντυπωσιάζει; Τι σας προκαλεί το ενδιαφέρον ώστε να πάτε και στις επόμενες σελίδες; Τι αίσθημα σας δημιουργείται από την ανάγνωση;

B) Καταγράψτε στη συνέχεια τις παρατηρήσεις σας, σύμφωνα με τα ζητούμενα:

1. Ποια γεγονότα παρουσιάζονται (διατυπώστε με μία σύντομη πρόταση)
2. Ποιο από αυτά αξιολογεί η εφημερίδα ως το πιο σημαντικό; (υπογραμμίστε)
3. Με ποιους τρόπους δηλώνεται αυτό στη σελίδα; (παρατηρήστε το μέγεθος –ενδεχομένως και το χρώμα– της γραμματοσειράς, τη θέση στη σελίδα, την ύπαρξη άλλων σημείων, λ.χ. πλαίσιο, υπότιτλους ή υπέρτιτλους, σχόλιο-άποψη κλπ.)
4. Με ποιους τρόπους δηλώνεται ή αποκαλύπτεται η θέση της εφημερίδας σχετικά με το γεγονός; Ποια είναι αυτή; (παρατηρήστε στον τίτλο, υπερ/υπότιτλους τη σειρά των όρων, την επιλογή της ονοματικής ή ρηματικής διατύπωσης, τα επίθετα ή άλλους προσδιορισμούς με τους οποίους δηλώνονται αξιολογικές κρίσεις, τη χρήση ιδεολογικά φορτισμένων λέξεων, την κυριολεκτική ή συνυποδηλωτική λειτουργία, τα σημεία στίξης κλπ.)
5. Θα θέλατε να αγοράσετε την εφημερίδα; Γιατί ναι; Γιατί όχι;

Γ) *Ατομική εργασία*: Γράψτε στο σπίτι άρθρο γνώμης (250/300 λ.) με θέμα «Γιατί να επιλέξω την εφημερίδα (όχι τη συγκεκριμένη) για την ενημέρωσή μου;»

Εργασία της ομάδας: Ετοιμάστε παρουσίαση επιχειρηματολογώντας για τα υπέρ/κατά της ανάγνωσης εφημερίδων.

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ Β΄ ΦΑΣΗΣ

Τι κάνω όταν περιηγούμαι στην αρχική σελίδα μιας ενημερωτικής ιστοσελίδας;

A) Καταγράψτε πρώτα τα βήματα που ακολουθείτε κατά την περιήγησή σας. Για παράδειγμα: Επικεντρώνεστε πρώτα σε ένα μέρος της σελίδας και πού; Τη διατρέχετε όλη και μετά επιλέγετε; Σε ποιες ειδήσεις, εικόνες, βίντεο κάνετε κλικ; Σε ποιες θα θέλατε να καταθέσετε σχόλιο; Ποιες θα θέλατε να κοινοποιήσετε στο facebook ή στο twitter;

B) Καταγράψτε στη συνέχεια τις παρατηρήσεις σας, σύμφωνα με τα ζητούμενα:

1. Σε ποιον/ποιους ανήκει η ιστοσελίδα;
2. Τι παρατηρείτε ως προς την ποσότητα και οργάνωση των ειδήσεων;
3. Προβάλλονται κάποιες από αυτές περισσότερο; Με ποιους τρόπους; (παρατηρήστε το μέγεθος των γραμματοσειρών, τη θέση και έκταση στη σελίδα, την ύπαρξη άλλων πόρων, λ.χ. εικόνας, βίντεο κλπ.)
4. Οι ειδήσεις, σχόλια, απόψεις κλπ. είναι ενυπόγραφες ή ανυπόγραφες;
5. Υπάρχουν και ποιες διαφημίσεις;
6. Θα βάζατε το site αυτό στα αγαπημένα σας για να ενημερώνεστε; Μην απαντήσετε μονολεκτικά. Εξηγήστε γιατί ναι ή γιατί όχι.

Γ) *Ατομική εργασία:* Γράψτε στο σπίτι άρθρο γνώμης (250/300 λ.) με θέμα «Γιατί να επιλέξω το internet για την ενημέρωσή μου;»

Εργασία της ομάδας: Ολοκληρώστε την παρουσίαση επιχειρηματολογώντας για τα υπέρ/κατά της ανάγνωσης ενημερωτικών sites.

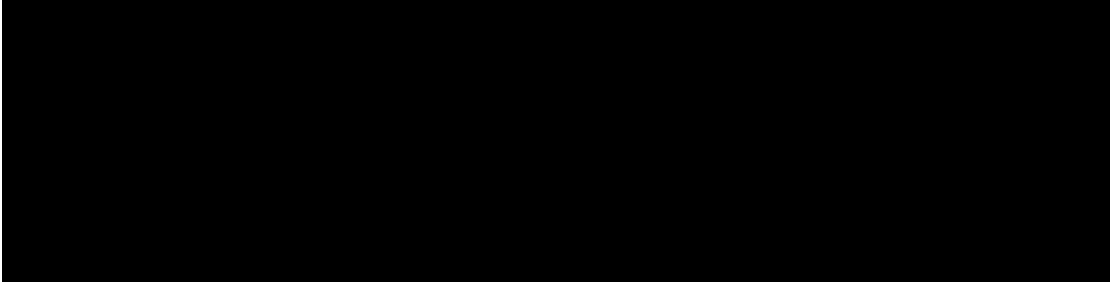
Z. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Όπως ήδη αναφέραμε, το σενάριο αποτελεί το πρώτο μέρος της διδασκαλίας της ενότητας *Η Είδηση*. Μπορεί να διευρυνθεί με κατεύθυνση από τα πρωτοσέλιδα/αρχικές σελίδες στις επόμενες σελίδες/παράθυρα, όπου η εστίαση θα μετατεθεί είτε (α) στους τρόπους κατασκευής της είδησης (οργάνωση, εκφορά του λόγου, σημειωτικοί τρόποι, διάκριση γεγονότος σχολίου), το οποίο είναι συμβατό με το ΑΠΣ για τη συγκεκριμένη τάξη είτε (β) στα κειμενικά είδη που συναντάμε σε μια εφημερίδα (είδηση, άρθρο γνώμης, εκτεταμένο σχόλιο, συνέντευξη, επιφυλλίδα, εκλαϊκευμένο επιστημονικό άρθρο, δοκίμιο, χρονογράφημα, διαφήμιση, επιστολή, γελοιογραφία κλπ.), το οποίο θα μπορούσε να εφαρμοστεί στην Γ΄ Λυκείου, εφόσον πολλά από τα παραπάνω αποτελούν αντικείμενο διδασκαλίας.

Σε σχέση με την τάξη που μας ενδιαφέρει, τη Β΄ Λυκείου, εάν θέλαμε να προεκτείνουμε την εστίαση στον αναγνώστη των ΜΜΕ και ειδικά στον έφηβο αναγνώστη, θα μπορούσαμε να δώσουμε χαρακτηριστικά project με τη διενέργεια μιας έρευνας στη σχολική κοινότητα, μέσω ερωτηματολογίου, σχετικά με τις προτιμήσεις τους ως προς την ενημέρωση και τη σχέση τους με τις εφημερίδες/περιοδικά, την τηλεόραση, το διαδίκτυο, ώστε να προκύψουν δεδομένα για το αναγνωστικό τους προφίλ.

H. ΚΡΙΤΙΚΗ

Η εφαρμογή ακολούθησε αρκετά πιστά τη δομή του σεναρίου, ωστόσο έγιναν κάποιες τροποποιήσεις κυρίως για εξοικονόμηση χρόνου αλλά και λόγω μη επαρκούς εξοικείωσης των μαθητών με κάποια ηλεκτρονικά περιβάλλοντα. Έτσι, δεν αξιοποιήσαμε καθόλου το Wiki. Δε χρησιμοποιήσαμε επίσης το λογισμικό παρουσίασης γιατί ο χρόνος μας ήταν πολύ περιορισμένος και η διαδικασία αυτή θα ήταν αρκετά χρονοβόρα. Κάποια τεχνικά προβλήματα συναντήσαμε κατά τη β΄ φάση

του σεναρίου που πραγματοποιήθηκε στο εργαστήριο. Θα πρέπει να επισημάνω ότι για τεχνικούς λόγους μια ομάδα δεν μπόρεσε να ολοκληρώσει την εργασία της σε αυτό το δίωρο, γι' αυτό τους έδωσα τη δυνατότητα να δουλέψουν στο εργαστήριο μόνοι τους, με την επίβλεψη καθηγητή που είχε μάθημα με άλλο τμήμα.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Κατσαρού, Ε. 2001. Η αξιολόγηση του μαθητή στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας. Στο *Γλώσσα και Λογοτεχνία στην Εκπαίδευση*, επιμ. Γ. Σπανός & Ε. Φρυδάκη, 251-289. Αθήνα: Ίδρυμα Γουλανδρή-Χορν.

Κουτσογιάννης, Δ. 2010. Θεωρητικό πλαίσιο της γλωσσικής διδασκαλίας και αξιοποίηση των ΤΠΕ. Στο *Επιμορφωτικό υλικό για την εκπαίδευση των επιμορφωτών στα Πανεπιστημιακά Κέντρα Επιμόρφωσης. Τεύχος 3: κλάδος ΠΕ02*. 2^η έκδοση. Πάτρα: ΕΑΙΤΥ.

Κουτσογιάννης, Δ. 2011. ΤΠΕ και γλωσσική διδασκαλία. Οι τρεις αλληλένδετοι κύκλοι. Στο *Μελέτη για την αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Γενικό πλαίσιο και ιδιαιτερότητες*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

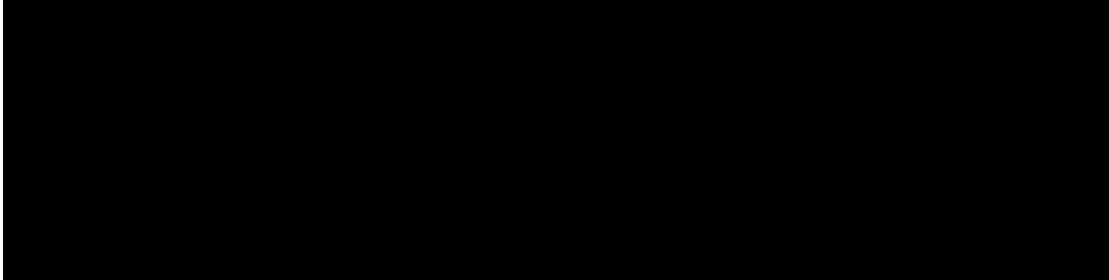
Κωνσταντινίδου, Χ. 2002. *Τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας και η παραγωγή νοήματος. Θεωρητικές προσεγγίσεις και προοπτικές*.

http://www.grsr.gr/preview.php?c_id=297

Κωνσταντινίδου, Χ. 2003. *Τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας και η παραγωγή νοήματος. Θεωρητικές προσεγγίσεις και προοπτικές (μέρος Β')*.

http://www.grsr.gr/preview.php?c_id=350

Μπαλτά, Β., Μ. Νέζη & Ν. Σεφερλή. 2011. Ψηφιακός γραμματισμός σε περιβάλλον Wiki: πειραματικές εφαρμογές παραγωγής λόγου κατά τη διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Στο *Πρακτικά 6^{ου}*

Πανελληνίου Συνεδρίου των Εκπαιδευτικών για τις ΤΠΕ «Αξιοποίηση των ΤΠΕ στη Διδακτική Πράξη», Σύρος: 6-8/5/2011.

Πολίτης, Π. 2001. *Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης: Το επικοινωνιακό πλαίσιο και η γλώσσα τους.*

http://www.greek-language.gr/greekLang/studies/guide/thema_b10/index.html

Σεφερλή, Ν. 2012. Παραδείγματα αξιοποίησης των ΤΠΕ στο πλαίσιο της παιδαγωγικής των γραμματισμών. Στο *Διημερίδα «Τεχνολογίες Αιχμής στην Εκπαιδευτική Πράξη»*. Αθήνα, Εκπαιδευτήρια Αυγουλέα–Λιναρδάτου, 3-4/3/2012.

<https://docs.google.com/file/d/0B8nK->

[tQr74UBVXITZUpuYW9UYzJaMG5Fb3hDdVI2Zw/edit](https://docs.google.com/file/d/0B8nK-tQr74UBVXITZUpuYW9UYzJaMG5Fb3hDdVI2Zw/edit)